

PUBLIC I AUTORS

Fins fa poc —i em penso que encara persisteix— ha tingut un gran prestigi el concepte que el lector i l'espectador han de **participar** en el sentit de **contribuir**. No es tracta de reduir el terme a l'obligació de pagar el llibre o l'entrada, sinó d'una cosa més subtil, com ara que lectors i espectadors han de perdre la seva condició diguem-ne de clients per a convertir-se en una mena de socis de l'autor, uns socis molt condicionats per unes regles que cal acceptar per endavant i a cegues. Es a dir: l'autor farà el que li sembli (fins on pugui, naturalment), posarà unes castanyes al foc i els socis es comprometran a ajudar a treure-les tan bon punt els avisin que ha arribat el moment de fer-ho.

Centrant semblances entre el joc i la novel·la, es podria dir que l'autor barreja i el lector escapça; l'autor reparteix i el lector ha de jugar les cartes que li toquen amb l'habilitat necessària, sense distreure's, perquè a més de diners hi posa el temps, que diuen que també és moneda. Però aquesta similitud és enganyadora, perquè no hi ha d'haver res de joc ni de diversió en la partida, sinó gravetat i una dosi d'avoriment que s'admet com a molt entonada.

En el teatre, s'ha arribat a extrems encara més delicats. A part del que queda dit, el públic se les ha hagudes de veure amb la incomunicació i el distanciament. En alguns casos, ha vingut de poc que el tram de l'obra no hagi fet pujar el públic a l'escenari i baixar els actors a la platea, fingint uns i altres que s'ignoraven mútuament i que, per tant, no calia que se saludessin.

En la premsa, sobretot la diària, ha ocorregut un fet semblant, encara que degut a causes distintes. Durant molts anys, la gent s'ha acostumat a l'intent d'endevinar tot allò que no podien dir-li i l'esforç de llegir entre ratlles l'ha deixada exhausta i sense ganes de matar-s'hi més. El resultat és que som un país on no es llegeix gaire i es va poc al teatre, els tiratges dels diaris són curts i la venda de llibres és escassa.

No podria ser que, entre tots plegats, haguéssim posat la por al cos a lectors i a espectadors? En el fons, qui sap si caldria confessar una certa mandra i una inclinació cap al «facilisme», intentant disfressar amb les gales de la transcendència la incapacitat d'interessar.

Em permeto de dir tot això perquè no em punxen els remordiments del derrotisme. La veritat és que dins el petit àmbit de la nostra cultura hem comptat sempre amb treballadors dotats i tenaços i que en les circumstàncies més difícils de la nostra història s'ha produït el relleu de les vocacions i la renovació de la consciència de servir. La queixa, en tot cas, la situaria en un mimetisme que a vegades ens ha despistat a l'hora d'establir l'equilibri entre l'èxit i el fracàs o, simplement, entre una atenció exagerada i l'oblit injust. Crec —jo com molts— que el temps s'encarrega de garbellar-ho tot, però de moment sofrim les conseqüències d'uns estímuls desproporcionats i d'uns descoratjaments arbitraris, que fan que l'obra d'alguns s'orienti erradament i que la d'alguns altres no tingui la continuïtat desitjable. Es molt possible que sempre hagi estat així, a tot arreu, però a nosaltres ens fa un mal irreparable.

— — —

En parlar de lectors plens d'avidesa i de grans tiratges, pensem invariablement en uns mateixos països. Ens desvetllen una enveja justificada i sovint ens hi voldríem emmirallar. Ja que no imitar-los (una feblesa que no fa de bon confessor), provem de seguir-los els passos, a la distància que ens correspongui. I per què no considerem totes les possibilitats de la maniobra? Aquests països compten amb una literatura autènticament experimental que té un públic addicte, però els grans èxits de llibreria solen correspondre a uns altres gèneres. Sense esmentar l'erotisme —que aquí no se sap prou o se sap massa bé la sort que pot córrer—, hi ha la novel·la inspirada en fets històrics, la novel·la-reportatge i la fabulació d'esdeveniments que per un motiu o altre han commogut grans masses de públic. I passa que aquests llibres aconseguen amb freqüència una bona qualitat literària.

El cas és que nosaltres tenim escriptors dedicats a una feina semblant, vencent enormes dificultats i sense saber mai què els deixaran dir de tot el que voldrien explicar, però provant-ho i tornant-ho a provar amb una constància admirable, a desgrat de veure que se'ls regategen els incentius als quals es fan mereixedors. I també —inevitable coincidència— ha resultat que algun dels seus llibres han aconseguit tiratges elevats, dins els nostres nivells, un fet important que més aviat hem deixat passar entre silencis.